

EXAMENSARBETE

Hösten 2005

Lärarytbildningen

**Lär sig flickor läsa tidigare än
pojkar?
- En studie i läsinlärning -**

Författare

Charlotte Andersson
Josefine Gymark

Handledare

Henrik Rahm

Lär sig flickor läsa tidigare än pojkar? - En studie i läsinlärning –

Abstract

Det huvudsakliga syftet med denna studie är att undersöka om det finns genusrelaterade skillnader i barns läsinlärningstakt fram till september månad i skolår ett. Syftet är också att studera om det finns skillnader i mängden högläsning, i tidig ålder, mellan flickors respektive pojkars föräldrar och om detta kan kopplas samman med barnens läsinlärningstakt. Kopplat till det huvudsakliga syftet kommer studien även att beröra förskolepersonalens förberedande samt lärarnas beredande arbete för barnens läsinlärning.

För att uppnå syftena med studien har fyra respondentgrupper bestående av lärare i skolår ett, elever till lärarna i skolår ett, föräldrar till barnen i skolår ett samt förskolepersonal i de sexårsverksamheter där barnen i skolår ett tidigare gått, undersökts. De fem lärarna i skolår ett och de fem förskolepersonaler har intervjuats och barnen och deras föräldrar har deltagit i vars en enkätundersökning. Litteraturstudier, intervjuer samt enkätundersökningar visar att bland de 84 barn som undersökts har störst andel flickor lärt sig läsa. Det har också framkommit att trots föräldrarnas stora engagemang för högläsning, då deras barn befann sig i åldrarna 0 – 5 år, har en stor andel av barnen inte lärt sig läsa ännu.

Ämnesord: Genus, läsinlärning, läsinlärningstakt, högläsning

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
1.1 Syfte	2
1.2 Disposition	3
2. Forskningsbakgrund	4
2.1 Förskoleåldern och förskolan – inblick i verksamhet och mål.....	4
2.2 Att lära sig läsa.....	5
2.2.1 Ljudningsmetoden.....	7
2.2.2 LTG – Läsning på Talets Grund	7
2.2.3 Helordsmetoden	8
2.3 Könsskillnader och språkstimulans.....	8
2.3.1 Intellectuell utveckling.....	9
2.3.2 Socioekonomiska förhållanden	9
2.3.3 Språkstimulans i hemmet och högläsningens betydelse	10
3. Material och metod.....	12
3.1 Material	12
3.2 Metod	13
3.2.1 Intervjuundersökning	13
3.2.2 Enkätundersökning.....	15
3.3 Etiska aspekter.....	16
4. Redovisning av resultat	17
4.1 Redovisning av intervjuer med lärare i skolår ett	17
4.2 Redovisning av intervjuer med personal i sexårsverksamheten.....	19
4.3 Jämförande diskussion	20
4.4 Redovisning av barnens svar på enkätundersökningen.....	21
4.5 Redovisning av föräldrarnas svar på enkätundersökningen.....	24
4. 6 Jämförande diskussion	26
4.7 Sammanfattande diskussion	27
5. Diskussion	28
6. Slutsatser	33
Sammanfattning	34
Källförteckning.....	35
Bilaga 1	37
Bilaga 2	38
Bilaga 3	39

1. Inledning

Vi har en uppfattning av att barn läser sämre nu än förr, åtminstone om man ska tro på de diskussioner som nu för tiden förs på alla nivåer i samhället, inte bara i personalrummet på skolorna. Varför det är så vet nog ingen egentligen, det enda man vet är att det måste jobbas intensivt och målinriktat för att få bättre läsresultat i skolan. Ett annat debattämne är genusfrågan. Det som diskuteras ofta är om flickor och pojkar är lika eller olika. En fråga som kan ställas är om alla ska behandlas lika eller om alla ska behandlas utifrån den individ de är. Vi tror att genuskillnader är och kommer nog alltid att vara något som berör alla människor oavsett sysselsättning. På lärarutbildningen till exempel finns genuskillnader i olika skepnader och i olika sammanhang. Exempelvis består de studerande på utbildningen för grundskollärare i åldrarna 6-12 år av en majoritet kvinnor. Detta kan man tolka som att det främst är kvinnor som är intresserade av att undervisa i de tidigare skolåren. Då undervisningen främst handlar om läs-, skriv- och språkutveckling i de tidigare skolåren kan man undra om flickor får en mer positiv attityd till läs-, skriv- och språkundervisning än pojkar. Vi har valt att inrikta denna studie på att undersöka om det finns genusrelaterade skillnader i barns läsinlärningstakt samt att få en inblick i barns läsning och inverkan faktorer kring detta. Vi har själva en allmän uppfattning av att flickor lär sig läsa tidigare än pojkar och vill därför undersöka om detta stämmer. Det är skolans skyldighet att ge alla elever samma hjälp och möjligheter:

Skolan skall aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Det sätt på vilket flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan och de krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster. Det skall ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla förmåga och intressen oberoende av könstillhörighet (*Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet 1994:10*).

1.1 Syfte

Det huvudsakliga syftet med denna studie är att undersöka om det finns genusrelaterade skillnader i barns läsinlärningstakt fram till september månad i skolår ett samt om det finns skillnader i mängden högläsning, i tidig ålder, mellan flickors respektive pojkars föräldrar. Detta för att se om det finns ett samband mellan barnens läsinlärningstakt och högläsning i tidig ålder. Kopplat till det huvudsakliga syftet kommer även undersökningar av förskolepersonalens förberedande samt lärarnas beredande arbete för barnens läsinlärning att genomföras.

1.2 Disposition

Studien inleds med en forskningsbakgrund som baseras på litteratur och forskning inom områdena förskolan, läsinlärning, könsskillnader och språkstimulans. Därefter följer en metod- och materialdel där de fyra respondentgrupperna som undersöks med intervjuer och enkäter presenteras. I resultatdelen som därefter följer redovisas resultaten från undersökningarna. Resultatdelen följs av en diskussion där litteratur och resultat knyts samman med våra egna tankar och reflektioner. Efter diskussionen presenteras de slutsatser vi kommit fram till i studien. Studien avslutas med en sammanfattning av hela arbetet.

2. Forskningsbakgrund

I forskningsbakgrunden kommer forskning inom tre olika områden att redovisas. Avsnitt 2.1 ger en inblick i förskolans verksamhet och mål. Avsnitt 2.2 handlar allmänt om hur barn lär sig läsa. Här redovisas även de tre läsinlärningsmodeller som framkom vid intervjuerna med lärare i skolår ett. Avsnitt 2.3 behandlar könsskillnader och språkstimulans. Avsnittet fokuserar på intellektuell utveckling, socioekonomiska förhållanden samt språkstimulans i hemmet och högläsningens betydelse.

2.1 Förskoleåldern och förskolan – inblick i verksamhet och mål

Kärrby (1987:18-19) skriver att det för förskolan som helhet är lika viktigt med social och känslomässig trygghet som inlärning och fostran. I förskolan läggs det vikt på positiva attityder och motivation till inlärning, snarare än att barnet lär sig vissa förutbestämda saker. Socialstyrelsen (i Persson 1995:42) har utkommit med pedagogiska riktlinjer i punktform för förskolan. En av dessa punkter lyder ”Förskolan bör hos barnet lägga grunden till en vilja att söka och använda kunskap för att förbättra egna såväl som andras levnadsvillkor”. Vidare finns att läsa i Läroplanen för förskolan (1998:28) att ”Förskolan skall lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling och uppmuntra och ta tillvara barnets nyfikenhet och intresse för den skriftspråkliga världen”.

Små barn befäster lättare kunskaper när de har roligt och därför är det viktigt att ta in mycket lek, rim, ramsor och sånger i det tidiga språkarbetet. Genom att använda sig av olika uttrycks sätt stimuleras barnens olika sinnen. Om arbetet med språket är roligt skapas ett tidigt intresse hos barnen (Bohman Ramsin m.fl 2001:43-44). Barn får en positiv uppfattning om läsning om de under sin förskoletid får lyssna till mycket sagor. De kan se nyttan med läsning eftersom det för in dem i böckernas värld (Taube 1987:78).

Åge (1995) skriver att för ett barns utveckling är åren före skolstarten ytterst viktiga, eftersom en intensiv utveckling av barnens hjärna sker under just dessa år. Förskolan och hemmet är båda viktiga faktorer för barnets utveckling eftersom barnet får möta det dagliga livet med dess olika aktiviteter. Åge (1995) menar att ”När barnet är 6-7 år har det redan hunnit suga upp en fantastisk mängd kunskaper och vetande: Kanske mer än det kommer att lära sig under återstoden av sitt liv” (1995:12). Frost (2002) redovisar i sin bok en utvecklingslinje om språkutveckling:

Barnramsor → Rimfärdighet → Fonemmedvetenhet → Läsning
(Frost 2002:42)

Denna utvecklingslinje baseras på forskningsresultat från undersökningar gjorda på en grupp barn. Undersökningarna skedde vid två tillfällen. Det första undersökningstillfället ägde rum när barnen var i treårsåldern. Då undersöktes barnens förmåga att lära sig och visa intresse för barnramsor. Ca 1½ år senare, när barnen var i snitt 4,7 år gamla, testades deras förmåga i att hitta de två ord som rimmade av tre ordbilder. När barnen sedan hade fyllt sex år jämfördes deras då uppnådda läsresultat med resultaten från undersökningarna som genomfördes vid tre – fyra års ålder. Resultaten var talande; de barn som klarat av barnramsorna bäst när de var tre år gamla var de barn som också klarade av rimorden bäst när de var fyra år gamla. Vid sex års ålder var det de barn som klarat de två föregående momenten bäst som hade kommit längst i sin läsutveckling. Utöver nyss nämnda undersökningar gjorde man ytterligare två undersökningar av barnens fonemmedvetenhet, när barnen var i snitt 5,7 år gamla samt när de var i snitt 6,3 år gamla. De två senare undersökningarna gav samma resultat som de föregående två undersökningarna; de barn med störst fonemmedvetenhet vid 5,7 respektive 6,3 års ålder var de barn som hade kommit längst i sin läsutveckling.

Undersökningen stärker den allmänna uppfattning som Frost har beträffande hur viktigt det är att barnen i förskolan får rimma, laborera med språket och leka språklekar. Att ha kontinuerlig språkträning i förskolan är en viktig förutsättning för en god läs-, skriv- och språkutveckling. Författaren menar också att läs- och skrivsvårigheter kan motverkas genom träning och lek med språket redan när barnen är små (Frost 2002).

2.2 Att lära sig läsa

Många barn vet ganska mycket om skrift. De vet att skrift kan innehålla meddelanden och anvisningar och att krumelurerna i serietidningarna betyder att figuren säger något. De kan också veta att man ser på bokstäver när man läser och att man läser från vänster till höger (Høien & Lundberg 1990:14). Författarna skriver vidare om hur viktigt det är med förståelse för att kunna lära sig läsa:

För att lära sig läsa räcker det inte med att bara ha vissa föreställningar om vad skrift är. Man måste få en förståelse för *hur* skrivtecken faktiskt representerar språket. Man måste förstå hur talflödet kan delas upp i bitar, som kan överföras till de grafiska tecken vi kallar bokstäver. Med andra ord, man måste helt enkelt *knäcka koden*.

[---]

Att knäcka läskoden förutsätter en språklig uppmärksamhet av en helt annan karaktär än den som behövs för att knäcka koden i det talade språket (Høien & Lundberg 1990:14). (Kursiv i originalet)

Inom läsutvecklingen kan vissa stadier urskiljas. Enligt Svensson (1998:114) brukar man fokusera på fyra stadier eller steg. Pseudoläsning är det första steget i läsinlärningen. Då läser

barnet ordet som en helhet. Många gånger har orden samband med en logotyp, exempelvis Bamse eller ICA. Det andra steget är logografisk läsning vilket innebär att barnet kanske läser sitt eget namn. Barnet är uppmärksamt på specifika bokstäver, på ordens längd och form. Steg tre heter alfabetisk träning eftersom barnet här inser sambandet mellan språkljuden och bokstäverna. Det fjärde och sista steget innebär ortografisk läsning. Här läser barnet allt oftare genom att se hela ord.

Enligt Fylking (2003:26) räcker det inte med att kunna bokstäverna för att lära sig läsa. Man måste också ha en viss fonologisk medvetenhet, vilket inte alla barn som börjat skolan har. För att komma åt fonemen i ord, måste barnet kunna skifta uppmärksamheten från ordets innehåll till dess form. Utan denna insikt kan inte barnet *knäcka koden* och alltså inte använda sig av det alfabetiska systemet (Fylking 2003). Frost (2002:44) beskriver läsning som ”avkodning multiplicerat med förståelse (L= A x F)”. Avkodningen står för det formmässiga i språket och förståelsen står för det innehållsmässiga i språket. Författaren menar att barnet måste klara av att flytta fokus från språkets formsida till det innehållsmässiga för att lära sig läsa (Frost 2002:44). Fylking (2003:26) föreslår att man skall stimulera den språkliga och fonologiska medvetenheten genom att barnet får möjlighet att leka med språket. Arnqvist (1993:84) menar att läsutveckling och skrivutveckling hänger samman. Det är stimulerande för barnet om det tillåts att i tidig ålder ”låtsasskriva” och ”låtsasläsa”. Barnen ser vuxna personer skriva och läsa och vill därför också själva prova på det (Arnqvist 1993). Bettelheim & Zelan (1983) skriver om hur viktig hemmiljön är för barnets språkutveckling:

Hur snabbt, hur lätt och hur bra ett barn kommer att lära sig läsa, om det överhuvudtaget kommer att lära sig läsa beror [...] i stor utsträckning på hemmiljön (Bettelheim & Zelan 1983:13).

Många barn lär sig läsa utan någon egentlig pedagogisk undervisning. Istället lär de sig i hemmet där de lärt sig tycka om läsning då andra personer har läst för dem. Författaren anser att föräldrarnas inställning till högläsning för sina barn, bidrar stort till att barnen intresserar sig för de berättelser de tycker om. Barnen börjar plocka med ord ur sina favoritberättelser, och en första början till läsning har påbörjats (Bettelheim & Zelan, 1983:15). Alleklev & Lindvall (2000) skriver att det är viktigt att variera sin undervisning för att försöka göra barnen intresserade av läsning. Vidare skriver författarna om detta:

Det effektivaste sättet att undervisa barnen i läsning är att närma sig läsningen på olika sätt. Barnens intresse för läsningen stegas när läraren *läser för dem*, *läser med dem* och när barnen har möjlighet att *läsa själva*. Undervisningen i skrivning går till på liknande sätt. Det är viktigt, både när det gäller läs- och skrivinlärning, att använda sig av alla dessa tre metoder. Att endast använda sig av en av metod ger inte alls samma effekt. För läraren är det viktigt med en flexibel inställning

till hur metoderna ska blandas för att bästa resultat ska uppnås med varje enskilt barn (Alleklev & Lindvall 2000:14). (Kursiv i originalet)

Enligt Persson (1995) är det viktigt att man kombinerar helords- och ljudningsmetoden i inlärningshänseende. Författaren menar att man skall bearbeta en text både genom att gå från bokstäver till helhet, detta genom att ljuda sig fram, men också genom att gå från helhet till del (Persson 1995:109).

2.2.1 Ljudningsmetoden

Åge (1995) skriver att ljudningsmetoden, som också kallas för den alfabetiska metoden, innebär att barnet lär sig bokstav för bokstav med tillhörande ljud, för att sedan ljuda ihop bokstäverna till ord. Denna metod ses mer som en teknisk metod där man inte lägger så stor vikt vid ordets innehåll. Författaren menar att de barn som inte har tillräckliga förkunskaper för metoden kan få läs- och skrivsvårigheter i inlärningsskedet (Åge 1995:67). Larsen & Parlenvi (1982) förespråkar arbetet med fonemträning vid läsinlärning. Författarna anser att läsning kan delas in i olika stadier där ett av stadierna innefattar den egentliga ljudanalysen, det vill säga att barnet skall kunna identifiera varje enskilt fonem (Larsen & Parlenvi 1982:95-99).

Phonics-traditionen är en läsinlärningsmetod som vi tolkar som en variant av ljudningsmetoden. Frost (2002) skriver att phonics-traditionen innebär att det alfabetiska systemet måste läras in med viss automatik så att eleverna kan sammanbinda ljuden i bokstäverna till ord, utan att tolka varje enskild bokstav för sig när eleverna ser ett ord. ”Medvetenhet om fonem har avgörande betydelse för att man ska kunna bygga upp korrespondenser mellan bokstav och ljud, vilket är förutsättningen för att man ska kunna lära sig läsa” (Frost 2002:12).

2.2.2 LTG – Läsning på Talets Grund

Leimar (1974) har skrivit en bok som beskriver tanken och teorin bakom LTG – läsning på talets grund. Hon skriver att metoden bygger på barnets eget språk. Med det menas att det språkliga övningsstoffet kommer från barnen själva och att det för dem alltid är meningsfulla ord. Orden *på talets grund* syftar på att läsprocessen bygger på att tala och lyssna. Talet uppstår, enligt författaren, ur behovet av kommunikation och förutsätter en gemensam begreppsvärld. LTG är en individuell läsinlärning som har sin grund i barnets egna upplevelser och barnets tänkande, så som det kommer till uttryck i dess tal. Leimar (1974:64) förklarar metoden utifrån 6 huvudpunkter:

1. Barnens egna aktiva talspråk ger det stoff de arbetar med under läsinlärningen.
2. Barnen får från första början klart för sig att text betyder något, att det är nedskrivet tal.
3. Alfabetet möter barnen redan från början i klassrummet.
4. Genom avpassade övningar i ljudanalys och sammanljudning åstadkoms för varje barn - men i vars och egen takt - en fast förbindelse mellan bokstavstecken och motsvarande ljud.
5. Parallellt med läsinlärningen övas fri skrivning.
6. Barnen har tillgång till flertalet böcker efter deras eget val och får därigenom rikligt med lässtimulans.

Författaren skriver i sin metodbeskrivning att läsinlärningen bygger på analys av det talade språket och en jämförelse mellan det talade språket och skriven text (Leimar 1974).

2.2.3 Helordsmetoden

Helordsmetoden innebär att barn lär sig känna igen ord som de är intresserade av. Barnen behöver inte vara fonetiskt medvetna för att kunna ”läsa” dessa ord. Läsning av hela ord leder till en fonetisk medvetenhet som barnet sedan har nytta av i sin vidare läsutveckling. Eftersom barnet självt har intresse för vissa ord eller ordbilder bestäms inlärningen av barnet självt (Åge 1995:17). Smith (1997) menar att en god läsare ser ordet, och inte den enskilda bokstaven, som en enhet. När vi läser ett ord läser vi inte bokstäverna var för sig. Ord känns igen på samma sätt som vi känner igen till exempel hästar och hus (Smith 1997:135-136). När barnet börjar intressera sig för läsning är det troligt att det först skapar sig en bild av hela ordet (Söderbergh 1979:109).

2.3 Könsskillnader och språkstimulans

Det finns stora individuella skillnader i barns språkfärdigheter trots att de kronologiskt sett nästan är exakt lika gamla. Dessa stora variationer kan bero på många variabler, men följande tre faktorer visade starkast samband med barns språk:

1. Intellektuell utveckling
2. Socioekonomiska förhållanden
3. Språkstimulans i hemmet

(Eneskär m.fl. 1989:104)

2.3.1 Intellectuell utveckling

Steenberg (1997) påstår att pojkars och flickors mognad sker i olika takt. Flickor kommer in i puberteten i allmänhet två år tidigare än pojkar, språkutvecklingen sker tidigare för flickor och så gäller även den sociala mognaden. Synkroniseringen av de två hjärnhalvorna sker vid femårsåldern hos flickor och först ett år senare för pojkar. Hos de flesta människor används höger hjärnhalva för avkodningen av symboler och bokstäver medan vänster hjärnhalva används för förmågan att förstå och tolka innebörden av symboler. Det krävs alltså att de två hjärnhalvorna är synkroniserade för att barnet skall knäcka koden för läsning. Generellt sett kan man förklara det med att om barn börjar skolan när de är sex år gamla så borde flickor vara mer mogna och disponerade för att lära sig läsa och ha större språkmedvetenhet än pojkar (Steenberg 1997:28). Det är viktigt att lägga en bra grund för det fortsatta lärandet. Författaren menar dock att flickor får ut mer av den första tiden i skolan än vad pojkarna får. ”Under de första åren i skolan läggs stor vikt vid den läs- och skrivträning som är grund för fortsatt lärande. Det betyder att flickor får arbeta med det som de är mogna för och som de redan är bra på” (Steenberg 1997:33).

Persson (1995:151-153) skriver att förskollärare och grundskollärare för det mesta är överens om att flickor mognar tidigare än pojkar. EEG-tester¹ har visat att synkroniseringen mellan hjärnhalvorna utvecklas normalt i femårsåldern hos flickor och i sexårsåldern hos pojkar. Författaren menar vidare att flickorna borde börja skolan tidigare än pojkarna eftersom nivån, under de första skolåren, läggs efter pojkarnas takt, vilken är lägre än flickornas.

2.3.2 Socioekonomiska förhållanden

Taube (1995) har gjort undersökningar med elever i åldrarna 9 och 14 år, gällande skillnader i pojkars och flickors prestationer i läsning. En sammanfattning av dessa undersökningar i läsförståelseprovet visade att flickorna, i genomsnitt, presterade något bättre än pojkarna i bägge årskurserna. Prestationsskillnaderna mellan flickor och pojkar var störst bland de lägst presterande eleverna och oftast obefintliga bland de högst presterande eleverna. Undersökningarna visade också att skillnaderna inom flickgruppen var mindre än inom pojkgruppen (Taube 1995:47). Lenz Taguchi (2003) skriver om svenskämnet i skolan ur ett genusperspektiv och hon anser att svenskämnet med dess innehåll har fått en stämpel som ett flickämne:

I grundskolan fortsätter så ”könandet” av innehållet; skrivning, läsning, musik, språk, litteratur, [...] förstås på ett självklart sätt som mer ”tjejiga”, trots att många killar kan känna stolthet över att också vara bra på dessa områden. Lika ”naturligt” är det att fysik, matematik, teknik och bollsport

---

¹ EEG står för elektrotenssefalogram som mäter hjärnans elektriska aktivitet.

på idrotten är ”killämnerna”, även om flickor alltså har högre betyg i dessa ämnen (Lenz Taguchi 2003:13).

Molloy uttalar sig om svenskämnet ur ett genusperspektiv, och hon anser att ”svenskämnet är genusimpregnerat” (Molloy 2003 efter Palm 2003:21) och menar med det att svenskämnet är förknippat med den kvinnliga könet och därför uppfattas skrivning, läsning och samtal som kvinnliga aktiviteter. Detta, anser Molloy, verkar skrämja pojkarna som istället tar avstånd från läsning och böcker.

2.3.3 Språkstimulans i hemmet och högläsningens betydelse

Norberg (2003:129) menar att barn kommer i kontakt med det distanserade språket och skriftspråket vid högläsning. Hon skriver också att barnet bygger upp en förförståelse för läsinläringen. Vid högläsning ser barnet hur läsriktningen går och hur man bläddrar systematiskt. Genom att barnet lyssnar till texten, tittar på bilderna och ställer frågor, som den vuxne besvarar, utvecklar barnet sitt ordförråd. Författaren menar att föräldrarnas engagemang för högläsning har stor betydelse för barnets fortsatta utveckling. Författaren skriver:

Idag är de flesta forskare överens om att långsiktiga pedagogiska insatser är nödvändiga för att hjälpa barn med läsproblem. Man måste börja med föräldrarna och medvetandegöra dem om att läsa högt för sina barn från babystadiet och genom förskola och alla skolår (Norberg 2003:130).

Högläsningen ger stora möjligheter att utveckla ordförrådet. Barnet får också uppleva skriftspråkets utformning och egenart vid högläsning. Barnet kan också gradvis utveckla föreställningar om hur berättelser är uppbyggda och därmed se ett mönster som det kan känna igen i nya berättelser (Høien & Lundberg 1990:19).

I en högläsningssituation skapas ett samspel mellan den vuxne läsaren och det lyssnande barnet. Genom att samtala om de bilder som läsaren stöter på i den lästa texten skapas en läsförståelse hos barnet då det lär sig att koppla samman det lästa med bilderna. Dessutom utvecklas symbolkännedom hos barnet då det får se den lästa texten samtidigt som det får höra den (Frost 2002:46-47). Författaren skriver: ”Många undersökningar har visat att barns förmåga att handskas med ord på det här sättet har betydelse för hur de klarar sig senare i skolan” (Frost 2002:47). Det är mycket viktigt för barns generella språkutveckling att en vuxen läser högt för dem. Redan när barnet är litet lär det sig att upptäcka språket. Dessutom introduceras skriftspråket naturligt för dem genom att de följer med i de olika sorters böcker som läses för dem (Frost 2002:46).

Många föräldrar upphör med högläsning när barnet själv erövrat läskoden. Detta anser Körling (2003:111) vara ett felaktigt beteende hos föräldrarna. Författaren menar istället att det är nu högläsningen skall intensifieras eftersom barnet nu förstår vad läsning innebär. Barnet behöver nu snarare massor av läsande förebilder för att erövra glädjen och lusten till litteraturen (Körling 2003:111).

Taube (1995) har (som nämnts ovan i 2.3.2) gjort jämförande undersökningar av barns läsning. En av undersökningarna tar reda på om nioåringar som ofta får lyssna på högläsning är bättre läsare. Resultatet visade att barn som aldrig lyssnar till högläsning hemma tycks ha bäst läsförmåga och att de som lyssnar till högläsning varje dag är de sämre läsarna. Taube menar att det är ett motsägelsefullt resultat och att en tolkning av resultatet är att de goda läsarna läser själva och alltså inte längre behöver föräldrarnas stöd i form av högläsning. Det innebär också att de svaga läsarna oftare får lyssna till högläsning, kanske för att de vill att föräldrarna skall läsa eller för att föräldrarna medvetet vill stimulera sina barn (Taube 1995:75).

Åge (1995) menar att man i skolan ska försöka utnyttja de kunskaper och erfarenheter som barnen har när de kommer dit. Tyvärr kan skolan inte påverka vad som skett i hemmet under tidigare år, och detta innebär en ojämn fördelning av kunnandet på barnen. Med förskolans tidiga år finns vanligtvis heller inte något större samarbete. Författaren slår emellertid fast att:

[...] vad barnen har gjort – eller vad de inte har gjort – innan de börjar skolan är av avgörande betydelse för att motverka läs- och skrivsvårigheter. Ett samarbete mellan förskola och skola skulle därvid kunna bli mycket fruktbart” (Åge 1995: 15).

3. Material och metod

För att uppnå syftet med denna studie genomfördes kvalitativa och kvantitativa enkätundersökningar och intervjuer med fyra olika respondentgrupper. Målet var att utifrån de fyra respondentgrupperna få olika synvinklar på eventuella genusrelaterade skillnader i elevers läsinlärningstakt samt på det förberedande och beredande arbetet för läsinlärning. Efter avslutad studie kommer materialet från intervjuer och enkätundersökningar förstöras. Detta för att inga kopplingar skall kunna göras mellan genomförd undersökning och den enskilde respondenten.

3.1 Material

För att kunna genomföra vår studie behövdes fyra olika respondentgrupper. De var lärare i skolår ett (se figur 1), personal i sexårsverksamhet (se figur 2), barn i skolår ett (se figur 3) samt föräldrar. Under tiden för vår lärarutbildning har vi kommit i samröre med många skolor. Några av dessa skolor uppsökte vi för att komma i kontakt med lärare i årskurs ett. Vi valde att tillfråga sju stycken lärare då vi ansåg att fem till sju lärare, med tillhörande klasser, skulle bli en lagom stor respondentgrupp för undersökningen. Vi räknade med att klasserna bestod av 15-20 barn. Två av de sju tillfrågade lärarna avböjde att medverka. Med hjälp av de fem medverkande lärarna fick vi sedan kontakt med deras respektive elever, elevernas föräldrar samt de fem personaler i de sexårsverksamheter där majoriteten av eleverna tidigare gått. Samtliga lärare och personal i sexårsverksamheten var kvinnor. Detta var inget medvetet val, dock ansåg vi inte att det påverkade undersökningen eftersom intervjufrågorna som ställdes till förskolepersonalen och lärarna ej var genusrelaterade. Urvalsskolorna var belägna i två mindre sydsvenska kommuner. En av skolorna var en landsortsskola, övriga skolor låg inne i större samhällen. De fem klasserna som var utgångspunkten för undersökningen bestod av barn som kom från olika länder, olika samhällsklasser och olika hemförhållanden.

	Ålder	Yrkesverksamma år	Utbildning	Skola
Lärare 1	42 år	21 år	Lågstadielärare	Äppelskolan
Lärare 2	52 år	34 år	Lågstadielärare	Päronskolan
Lärare 3	47 år	22 år	Lågstadielärare	Bananskolan
Lärare 4	63 år	43 år	Småskollärare	Ananasskolan
Lärare 5	30 år	6 år	1-7 lärare sv/so	Hallonskolan

Figur 1. Respondentgrupp 1, lärare i skolår ett.

	Ålder	Yrkesverksamma år	Utbildning	Skola
Förskolepersonal A	59 år	32 år	Förskollärare	Äppelskolan
Förskolepersonal B	51 år	24 år	Barnskötare	Päronskolan
Förskolepersonal C	31 år	6 år	Förskollärare	Bananskolan
Förskolepersonal D	57 år	26 år	Barnskötare med vidareutbildning	Ananasskolan
Förskolepersonal E	59 år	25 år	Förskollärare	Hallonskolan

Figur 2. Respondentgrupp 2, personal i sexårsverksamheten.

	Antal flickor	Antal pojkar	Skola
Barngrupp 1	4	8	Äppelskolan/ Lärare 1 / Förskolepersonal A
Barngrupp 2	6	6	Päronskolan/Lärare 2 / Förskolepersonal B
Barngrupp 3	8	13	Bananskolan/ Lärare 3 / Förskolepersonal C
Barngrupp 4	7	15	Ananasskolan/Lärare 4 / Förskolepersonal D
Barngrupp 5	10	7	Hallonskolan/ Lärare 5 / Förskolepersonal E
Totalt:	35	49	

Figur 3. Respondentgrupp 3, barn i skolår ett.

Respondentgrupp 4 utgjordes av föräldrarna till barnen i respondentgrupp 3. 84 föräldrar tillfrågades i undersökningen varav 70 valde att delta.

3.2 Metod

I följande avsnitt presenteras de intervjuer och enkätundersökningar som ligger till grund för vår studie. Här motiveras också valet av metoder.

3.2.1 Intervjuundersökning

Anledningen till valet av intervjuer med lärare i skolår ett och personal i sexårsverksamheten är att vi anser att denna undersökningsform inte är lika styrd som exempelvis enkätundersökningar. I den ena intervjuundersökningen deltog fem lärare. De var samtliga klassföreståndare i skolår ett. Syftet här var att få en inblick i vilka metoder lärarna eventuellt använde sig av i sin undervisning samt om lärarna erfarit skillnader i flickors och pojkars

läsinlärningstakt. I den andra intervjuundersökningen deltog de fem personalerna från de olika förskoleverksamheterna. Denna personal hade ansvar för respektive elevgrupp i förskoleklassen det vill säga året innan barnen började skolår ett. Här var syftet att undersöka om, och i så fall hur personalen i sexårsverksamheten har arbetat för att förbereda barnens läsning.

Enligt Trost (2001:25) skall man undvika att använda sig av frågeformulär då man utför kvalitativa intervjuer. Man skall i möjligaste mån låta den intervjuade styra ordningsföljden i samtalet. Vi tog hänsyn till detta då vi utförde intervjuerna vilket innebar att vi endast hade två huvudfrågor till lärarna och en huvudfråga till personalen i sexårsverksamheten. Frågorna till lärarna löd:

Fråga 1. *Hur arbetar du med läsinlärning – använder du dig av någon specifik metod?*

Fråga 2. *Kan du, baserat på din erfarenhet, se något mönster i vem som lär sig läsa tidigast – flickor eller pojkar?*

Frågan till personalen i sexårsverksamheten löd:

Hur arbetade du för att förbereda elevernas läsinlärning då du, föregående år, hade dem i din verksamhet?

Vi valde att använda oss av vad Patel & Davidsson (2003:72) namnger som en ostrukturerad metod, vilken innebär att man lämnar maximalt svarsutrymme i frågorna för intervjupersonen. Vi ville med detta låta lärare och personal tala fritt utan styrning från oss.

På frågan om man skall använda sig av bandspelare under intervjuer svarar Trost (2001:28) att det är en smaksak. Patel & Davidsson (2003) har en liknande åsikt som Trost (2001) vad gäller inspelning av intervjuer. Patel & Davidsson (2003:70) påpekar att bandspelarens närvaro kan få respondenten att svara annorlunda. Författarna menar att respondenten uttrycker sig mer spontant då bandspelaren är avstängd. Med detta i åtanke valde vi därför att inte använda oss av bandspelare under intervjuerna. Istället närvarade vi båda vid intervjutillfällena där den ena av oss antecknade och den andra intervjuade. Trost (2001:23) skriver att i vissa fall kan det ur intervjuarens synpunkt vara en fördel att ha sällskap av en kollega under intervjun. Vi samtycker med Trost (2001) då vi, vid en efteranalys av materialet, hade en gemensam upplevelse av intervjun. Bjurwill (2001:36) påpekar att intervjuer skall göras på en plats där intervjupersonen känner sig bekväm. Man ska ha gott om tid och det är viktigt att kunna se varandra i ögonen. Vi valde därför att genomföra intervjuerna i enskilda rum på skolorna.

3.2.2 Enkätundersökning

Då vi av vår undersökning av barngrupperna och deras föräldrar ville få ut så många svar som möjligt ansåg vi att en kombinerad kvalitativ och kvantitativ undersökning i form av en enkät skulle passa bra. Enkäterna var upplagda på ett anonymt sätt, vilket vi påtalade för respondenterna. Om enkäten är anonym är det viktigt att klargöra detta för målgruppen, eftersom ingen skall kunna kännas igen (Patel & Davidsson 2003:70). Enkätundersökningen kan ses som en kvantitativ undersökning då vikten ligger både i antalet svar och det enskilda, innehållsmässiga svaret. Ofta sammankopplas kvantitativa undersökningar med siffror och mängder (Trost 1994:17). Den kvalitativa delen av undersökningen var att enkäterna innehöll en del öppna frågor för respondenterna att svara på. Därmed kunde även respondenternas tankar, till viss del, utläsas.

Enkätundersökningen som riktade sig till barnen, (se Bilaga 1), handlade om deras läsning. Eftersom studien är genusrelaterad inleddes enkäten med en fråga om elevens kön. Frågan som därefter följde löd: *Kan du läsa?* Svarade eleven ja på denna fråga fick denne läsa ett stycke ur boken *Nu har du fel, Lillebror!* (Thorlund, 1996) (se Bilaga 2) för att visa att han eller hon verkligen kunde läsa. De elever som svarade att de inte kunde läsa behövde inte heller prova läsa. Detta motiverar vi med att, då vi inte kände barnen ville inte försätta dem i en obekväm situation genom att visa att vi inte litar på deras ord beträffande deras läsockunnighet. Valet av boken motiveras med att den var anpassad för barn som just lärt sig läsa. Med begreppet kunde läsa menar vi att eleven efter avslutad mening skulle kunna svara på frågor om det lästa. Det räckte alltså inte med enbart avkodningsförmågan utan en viss läsförståelse skulle finnas. Larsen & Parlenvi (1982:14) skriver att läsforskare i alla tider har försökt att förklara begreppet läsning. En definition av läsning är att man, som läsare, skall kunna förstå meningen i en tryckt text.

Samtliga 84 barn deltog i enkätundersökningens första fråga. Resterande frågor var kopplade till barnens läserfarenheter, alltså var det de 30 barn som svarade ja på fråga ett som svarade på de nästkommande enkätfrågorna. Resterande frågor i enkäten var:

Hur gammal var du när du lärde dig läsa?

Ville din mamma och pappa att du skulle lära sig läsa innan du började skolan?

Varför ville de det?

Vem lärde dig läsa?

Brukar du själv läsa hemma?

Varför / varför inte?

Tycker du att det är lätt eller svårt att läsa?

Tycker du att det är roligt eller tråkigt att läsa?

Varför tycker du det är roligt/tråkigt att läsa?

84 barn deltog i enkätundersökningen. Bortfallet var 0 % då vi tillsammans med varje enskild elev genomförde enkäten. Patel & Davidsson (2003:60) skriver om ”enkät under ledning” som innebär att man besöker respondenten och bistår med den hjälp som kan behövas. Viktigt att poängtera är att vi enbart läste frågorna för barnen samt citerade de svar de uppgav. Enkätundersökningen genomfördes i samtliga klasser under en och samma vecka i mitten av september. Svaren från enkätundersökningen kommer att redovisas i resultatdelen i tabellform med efterföljande kommentarer.

Enkätundersökningen som riktade sig till föräldrarna, (se Bilaga 3), handlade om föräldrarnas läsrutiner då barnen var i åldrarna 0-5 år. Även denna undersökning inleddes med en genusrelaterad fråga där föräldrarna fick fylla i om de hade en son eller dotter i skolår ett. Frågorna som följde löd:

Hur ofta (ungefär) läste ni för ert barn i åldrarna 0-5 år,

Vilka personer läste för ert barn i denna ålder? (ange gärna bror eller istället för syskon om så är fallet)

Varför läste ni/läste ni inte för ert barn?

Den andra enkätundersökningen genomfördes bland 84 föräldrar. Enkäten skickades hem till föräldrarna. Av de 84 utskickade enkäterna besvarades 70 stycken och i med detta blev bortfallet cirka 16 %. Detta underlag fungerar bra att arbeta med då bortfallet bör vara max 20 % (Bjurwill 2003:36). Svaren från enkätundersökningen kommer att redovisas i resultatdelen i tabellform med efterföljande kommentarer.

3.3 Etiska aspekter

Vanligtvis genomförs enkätundersökningar på det sätt att deltagarna tilldelas en enkät som de på egen hand besvarar (Patel & Davidsson 2003). Vi valde att ha anonyma enkäter, det vill säga att vid en objektiv analys av enkäterna skall den enskilde respondenten inte kunna identifieras. Med hänsyn till barnens låga ålder satt vi enskilt med dem och assisterade dem då de besvarade enkäten. Vi läste frågorna högt för barnen samt citerade deras svar skriftligt. Det fanns två anledningar till att vi genomförde enkätundersökningen på detta sätt. Den ena var för att hjälpa de lässvaga. Den andra var för att barnen inte skulle känna sig obekväma i situationen.

4. Redovisning av resultat

Resultaten från de intervjuer och enkätundersökningar som genomfördes redovisas i följande avsnitt. Först presenteras en sammanställning av de intervjuer som utfördes med lärare i skolår ett (4.1) samt med personal i sexårsverksamheten (4.2). En jämförande diskussion av dessa två avsnitt följer sedan (4.3). Därefter redovisas resultaten från de två enkätundersökningar som genomfördes med barnen i skolår ett (4.4) och med deras föräldrar (4.5). Därpå följer en jämförande diskussion av de två senaste avsnitten (4.6). Avslutningsvis, i detta kapitel, presenteras en sammanfattande diskussion av alla fyra avsnitten (4.7). Svaren från enkätundersökningarna redovisas i tabellform och delas upp i tabeller, där tillhörande kommentarer finns att läsa i direkt anslutning till frågan.

4.1 Redovisning av intervjuer med lärare i skolår ett

Fråga 1: *Hur arbetar du med läsinlärning i skolår ett – använder du dig av någon specifik metod?*

Fråga 2: *Kan du, baserat på din erfarenhet, se något mönster i vem som lär sig läsa tidigast – flickor eller pojkar?*

Intervju med lärare 1

1. Läraren anser att det bästa sättet att arbeta är med många olika metoder. Dock betonar hon att den största inspirationen kommer från LTG-metoden. Hon anser att LTG-metoden fungerar bra då den utgår ifrån elevernas egna ord som bildat texter. Med texterna arbetar hon sedan vidare på olika sätt, bland annat genom att klippa sönder och dela ord i bokstäver och utifrån dem sedan bilda nya ord. Utöver detta tillkommer ljudningsmetoden då ljuden i orden skall utläsas. Till alla småord i det svenska språket tillämpar hon helordsmetoden. Hon tycker inte att det finns någon anledning att ljuda sig genom dessa ord. För att bygga upp en god språkmedvetenhet anser hon det vara viktigt att jobba mycket med rim, ramsor och språksånger för att eleverna på ett roligt sätt ska förstå språkets uppbyggnad.

2. Läraren tycker inte sig kunna se något särskilt mönster i vem som lär sig läsa tidigast. Det enda hon tycker sig ha sett är att flickor ofta har ett större intresse för läsning än pojkar. Anledningen till detta tror hon är att flickor är mer intresserade av pyssel och att vara duktiga. Läraren menar också att pojkarna har mer *spring i benen* och därför har svårare att sätta sig ner och koncentrera sig på läsning.

Intervju med lärare 2

1. Läraren arbetar utifrån LTG-metoden och ljudningsmetoden. Förr använde hon sig nästan enbart av LTG-metoden, men på senare år har hon övergått till en mer blandad mix. Ljudningsmetoden använder hon vid traditionell bokstavsinnlärning där ljud fogas samman. Läraren säger sig använda texter som barnen producerat tillsammans, och utifrån dem utövar hon lästräning med barnen. Hon försöker arbeta med barnens alla sinnen genom att barnen får känna, säga, lyssna, se och smaka på bokstäverna. Med känna och smaka menar hon att hon använder saker som är kopplade till en viss bokstav exempelvis kan bokstaven S kopplas till salt och sågspån eller liknande.

2. Lärare 2 har ingen uppfattning om det är flickor eller pojkar som lär sig läsa tidigast. Däremot anser hon att det oftare är pojkar än flickor som har problem med läsinlärningen. Detta tror hon beror på att pojkarna är mer omogna än flickorna när de börjar skolan och att de därför inte riktigt är redo att ta in allt det teoretiska.

Intervju med lärare 3

1. Lärare 3 arbetar mest med ljudningsmetoden där hon lägger stor vikt vid att eleverna ska lyssna var ljudet finns. Hon tar också hjälp av andra läsinlärningsmetoder såsom helordsmetoden och LTG-metoden. Helordsmetoden använder läraren då eleverna läser ord som *och*, *med* och *för*. Läraren nämner också att hon skapar berättelser med barnen som de sedan plockar ut ord ifrån, detta för att barnen ska få se orden i ett sammanhang. Hon påpekar att det är viktigt att ha ett individanpassat lärande och vill därför inte hålla sig till en metod vid läsinlärningen.

2. Lärare 3 ser inget mönster i vem som lär sig att läsa tidigast av flickor och pojkar. Hon tycker att det är olika från klass till klass snarare än om det är en flicka eller pojke. Däremot tycker hon sig kunna se en skillnad om barnet har en storebror eller storasyster som är något år äldre. Hon menar att det ofta är via syskonen som barnet får upp intresset för läsning och därmed lär sig att läsa tidigt.

Intervju med lärare 4

1. Lärare 4 arbetar mest med ljudningsmetoden men tar också hjälp av helordsmetoden vid ord som exempelvis *och*, *med*, *hon* och *han*. Läraren brukar skriva en del egna texter till eleverna att träna på.

2. Läraren såg inget mönster i vem som lär sig läsa tidigast av flickor och pojkar. Det hon märkte var att pojkar oftast är mer omogna än flickor i skolår ett.

Intervju med lärare 5

1. Lärare 5 arbetar inte utifrån någon specifik metod. Hon säger sig snarare ta det bästa ur olika metoder. Anledningen till att hon inte arbetar utifrån en metod är att hon anser att alla elever lär på olika sätt och att det därför måste finnas variation. Om hon ska nämna några metoder som inspirerar henne är det förutom ljudningen, som för henne känns självklart, helordsmetoden samt LTG-metoden. Hon använder sig även mycket av ordbilder och småböcker vid läsinlärning. Hon följer dessutom en läsebok.

2. Lärare 5 har uppfattningen att flickor lär sig läsa tidigare än pojkar. Detta tror hon beror på att flickor är mer mogna när de börjar skolan. Hon tror också att det lugna beteende som läsning för med sig uppmuntras mer hos flickorna eftersom pojkarna fortfarande har mycket spring i benen.

4.2 Redovisning av intervjuer med personal i sexårsverksamheten

Fråga 1: *Hur arbetade du för att förbereda elevernas läsinlärning då du, föregående år, hade dem i din verksamhet?*

Intervju med personal A

Personal A arbetade integrerat med skolår ett. Detta medförde att när eleverna gick i sexårsverksamheten fick de mycket språklig träning. Läraren i skolår ett arbetade mycket utifrån LTG-metoden, och därför gjorde man också det inom sexårsverksamheten. Personal A arbetade utifrån en bok som heter *Trulleboken*². I övrigt arbetade de mycket med rim och ramsor.

Intervju med personal B

Personal B hade inget uttalat samarbete med skolår ett. Däremot hände det att treorna läste för förskolebarnen. I övrigt var det mest rim och ramsor samt vardagsmatematik som tränades.

---

² En övningsbok om språklig medvetenhet

Intervju med personal C

Personal C valde att satsa mycket på gruppdynamiken i sexårsverksamheten och lade därför inte så stor vikt vid lästräning. Det enda förberedande arbetet för läsning i sexårsverksamheten var att barnen arbetade med rim och ramsor. De arbetade också en del med *Trulleboken* i sexårsverksamheten men det var inget som eleverna fortsatte med i skolår ett.

Intervju med personal D

Personal D arbetade en del med rim och ramsor och annat som kunde vara förberedande för elevernas läsning. I övrigt fanns det inget direkt samarbete med skolår ett.

Intervju med personal E

Personal E arbetade mycket med språklig medvetenhet. Oftast försökte hon arbeta i tema. Föregående år, när hon arbetade med delar av respondentgrupp 3, genomfördes ett färgtema där uttryck med de olika sinnena stod i centrum. Hon arbetade också mycket med matematiskt tänkande i sexårsverksamheten. En annan inspiration till hennes arbete var barnprogrammet *Fem myror är fler än fyra elefanter*. Detta program tittade barnen på ibland.

4.3 Jämförande diskussion

Samtliga fem lärare sade sig använda en blandning av olika läsinlärningsmetoder, då en del av lärarna menade att det inte finns en metod som passar alla. De läsinlärningsmetoder som lärarna nämnde var ljudningmetoden, LTG-metoden samt helordsmetoden. Alla lärare sade sig, till viss del, använda ljudningmetoden, och fyra av fem lärare sade sig arbeta LTG-inspirerat. Helordsinlärning av ord som *och*, *med*, *hon* och så vidare arbetade fyra av fem lärare med. Det är ord som de inte ansåg vara nödvändiga att ljuda ihop. En del av lärarna arbetade med bokstavs- och ljudträning utifrån texter som eleverna tillsammans med lärarna har producerat. Lärare 5, den lärare med kortast erfarenhet inom yrket, tyckte sig se ett mönster i att flickor lär sig läsa tidigare än pojkar. Denne lärare tror att orsaken till detta är att flickor mognar tidigare än pojkar. Ytterligare två av lärarna, lärare 2 och 4, tyckte att pojkarna är mer omogna än flickorna vid skolstart. De drog dock inga paralleller till läsinlärningen här. Lärare 2 tyckte sig dessutom kunna se att pojkarna har mer problem med läsinlärningen än flickorna. Lärare 1 och 5 menar att pojkarna fortfarande har mycket *spring i benen* medan flickorna är lugnare. Lärare 1 tror att flickorna är mer intresserade av att vara duktiga. Lärare 3 såg inga genusrelaterade skillnader i läsinlärningstakten. Hon såg snarare skillnader från

klass till klass samt om eleven har äldre syskon. Läraren menade att syskonen bidrog till att skapa läslust. All personal i sexårsverksamheten arbetade mer eller mindre med språkträning. Personal A och E verkade vara de förskollärare som lade störst vikt vid den språkliga medvetenheten. All personal förutom en nämnde rim och ramsor i sitt svar. Två ur personalen i sexårsverksamheten arbetade med en bok om språklig medvetenhet.

4.4 Redovisning av barnens svar på enkätundersökningen

Svaren från den kvantitativa delen av enkätundersökningen redovisas i figurerna 4 – 7. Den kvalitativa delen av enkätundersökningen redovisas i form av efterföljande kommentarer till varje figur. Snarlika svar från barnen sammanfattas med en kommentar.

Figur 4 visar att fler flickor än pojkar kunde läsa vid undersökningstillfället. Majoriteten av de barn som lärt sig läsa hade lärt sig det när de var sex år gamla. Figuren visar också att flertalet av barnen trodde att deras föräldrar ville att de skulle lära sig läsa innan de började skolan. En flicka kommenterade detta med *för att jag skulle kunna läsa bra i högstadiet*. En pojke svarade *för att jag skulle kunna läsa själv när jag skulle sova*.

	Flickor	Pojkar
Kan du läsa?		
Barn som svarat nej	49 % (17)	75 % (37)
Barn som svarat ja	51 % (18)	25 % (12)

Figur 4. (Svar redovisade i relativa och absoluta tal)
Följande svar baseras på de 30 jakande svar från föregående fråga.

	Flickor	Pojkar
Hur gammal var du när du lärde dig läsa?		
Barn som var 5 år då de lärde sig läsa	28 % (5)	25 % (3)
Barn som var 6 år då de lärde sig läsa	67 % (12)	67 % (8)
Barn som var 7 år då de lärde sig läsa	5 % (1)	8 % (1)
Ville din mamma och pappa att du skulle lära dig läsa innan du började skolan?		
Föräldrar som ville att deras barn skulle lära sig att läsa innan skolstart	55 % (10)	75 % (9)
Föräldrar som <i>inte</i> ville att deras barn skulle lära sig att läsa innan skolstart	17 % (3)	17 % (2)
Föräldrar utan åsikt om deras barn skulle lära sig läsa innan skolstart	28 % (5)	8 % (1)

Figur 5 (Svar redovisade i relativa och absoluta tal)

Varför ville din mamma och pappa att du skulle lära dig läsa innan du började skolan?

Flickor:

- för att de ville att jag skulle kunna mycket
- vet inte
- de tyckte att jag passade bra till att läsa
- för att jag skulle kunna läsa bra i högstadiet

Pojkar:

- för att jag skulle kunna läsa själv när jag skulle sova
- de tyckte att det var kul
- för att jag skulle bli bra på att läsa
- vet inte

Varför ville *inte* din mamma och pappa att du skulle lära dig läsa innan du började skolan?

Inga kommentarer givna från något av könen.

Vem lärde dig läsa?

Flickor:

- mamma (3)
- pappa (1)
- mamma och pappa (2)
- jag själv (8)
- min storebror (1)
- min storasyster (2)
- andra (1)

Pojkar:

- mamma (2)
- pappa (1)
- jag själv (5)
- min storebror (2)
- min storasyster (1)
- andra (1)

Figur 5 visar att fler flickor än pojkar läser hemma, men att andelen läsare är stor hos båda könen. En flicka kommenterade sin läsning hemma med *för jag tycker det är kul och så lär jag mig mycket*. En pojke svarade *för jag vill bli bättre på att läsa*.

	Flickor	Pojkar
Brukar du själv läsa hemma?		
Barn som brukar läsa själva hemma	95 % (17)	75 % (9)
Barn som <i>inte</i> brukar läsa själva hemma	5 % (1)	25 % (3)

Figur 6. (Svar redovisade i relativa och absoluta tal)

Varför brukar du själv läsa hemma?

Flickor:

- *det är kul*
- *min lillasyster brukar säga att jag skall läsa en saga för henne*
- *spännande, har kapitelböcker som är bra*
- *för att jag skall lära mig att läsa mer*
- *jag har läxor som måste läsas*
- *för jag tycker det är kul och så lär jag mig mycket*
- *bara är så*
- *läser för min lillebror som är 5 år*

Pojkar:

- *för jag vill bli bättre på att läsa*
- *för att jag tycker det är kul*
- *för att om det är något jag vill läsa kan jag läsa det själv*
- *kul att läsa tidningar*

Varför brukar du inte läsa själv hemma?

Flickor:

- *vi har svåra böcker hemma*

Pojkar:

- *inte lika kul att läsa där hemma*
- *det finns inte många bra böcker*
- *orkar inte*

Figur 6 visar att ungefär lika stor andel flickor som pojkar tycker att det är lätt respektive svårt att läsa. Fler flickor tycker dock att det är roligare att läsa än pojkar. En flicka som tyckte att det var roligt att läsa sa *man lär sig så mycket när man läser*. En pojke som inte tyckte att det var roligt att läsa sa *för jag har kunnat det länge och det händer inget nytt*.

	Flickor	Pojkar
Tycker du att det är lätt eller svårt att läsa?		
Barn som tycker att det är lätt att läsa	78 % (14)	83 % (10)
Barn som tycker att det är svårt att läsa	22 % (4)	17 % (2)
Tycker du att det är roligt eller tråkigt att läsa?		
Barn som tycker att det är roligt att läsa	95 % (17)	75 % (9)
Barn som tycker att det är tråkigt att läsa	5 % (1)	25 % (3)

Figur 7. (Svar redovisade i relativa och absoluta tal)

Varför tycker du att det är roligt att läsa?

Flickor:

- *man lär sig så mycket när man läser*

- *man kan läsa om sånt som man tycker är kul*
- *för att det är kul att läsa*
- *vet inte*

Pojkar:

- *för att man får titta på bilder och läsa om dem och då lär man sig om dem*
- *för att man lär sig mer*
- *vet ej*
- *man lär sig jättemycket*

Varför tycker du att det är tråkigt att läsa:

Flickor:

- *det är jobbigt*

Pojkar:

- *för jag har kunnat det länge och det händer inget nytt*
- *för mycket ord*
- *det är roligare att vara ute och leka*

4.5 Redovisning av föräldrarnas svar på enkätundersökningen

Svaren från den kvantitativa delen av enkätundersökningen redovisas i figur 7. Den kvalitativa delen av enkätundersökningen redovisas i form av efterföljande kommentarer till varje figur.

Figur 7 visar att både flickornas och pojkarnas föräldrar läste ofta för sitt barn i åldrarna 0 – 5år. En förälder till en flicka motiverade läsningen med *tror allt i språk blir lättare om man läser mycket*. En förälder till en pojke svarade *tycker själv om att läsa, skapa nyfikenhet, fantasi och egen läslust*. Endast ca 25 % av både flickornas och pojkarnas föräldrar sade sig ha läst mindre än fyra gånger i veckan för sitt barn. En kommentar från en flickas förälder löd: *”sysselsättning” vid t ex. sjukdom*. En förälder till en pojke svarade *han ville det och så somnade han*.

Hur ofta (ungefär) läste ni för ert barn i åldrarna 0-5 år?	Föräldrar till flickor	Föräldrar till pojkar
Föräldrar som läste dagligen för sitt barn	45 % (15)	40 % (15)
Föräldrar som läste mer än fyra gånger per vecka för sitt barn	30 % (10)	32 % (12)
Föräldrar som läste mindre än fyra gånger per vecka för sitt barn	15 % (5)	22 % (8)
Föräldrar som läste mindre än en gång per vecka för sitt barn	10 % (3)	6 % (2)

Figur 7. Antal föräldrar som läste dagligen för sitt barn (Svar redovisade i relativa och absoluta tal)

Kommentarer från föräldrar till flickor som läste dagligen för sitt barn:

- *mysigt (komma ner i varv), rutin, språklig utveckling, kommunikation, ordkunskap*
- *naturligt, vi läser själva mycket böcker*
- *hennes intresse*
- *en bra stund för samvaro*
- *en bok är en kommunikation. Högläsning utan bilder ger egna bilder - fantasi!*

Kommentarer från föräldrar till pojkar som läste dagligen för sitt barn:

- *man lär sig något nytt – kulturhistoria förs vidare*
- *tyckte det var en bra avslutning på dagen*
- *[...] det är en stor glädje att kunna roa sig med en bok, istället för att vara beroende av hur TV – tablån ser ut. [...] barnets språkutveckling kan främjas av högläsning*
- *jag tycker att det har en lugnande effekt på barn*

Kommentarer från föräldrar till flickor som läste mer än 4 gånger per vecka för sitt barn:

- *tror allt i språk blir lättare om man läser mycket*
- *för att hon tyckte att det var roligt att lyssna när vi läste för henne*
- *för att jag ville öppna porten för henne till böckernas underbara värld*

Kommentarer från föräldrar till pojkar som läste mer än 4 gånger per vecka för sitt barn:

- *tycker själv om att läsa, skapa nyfikenhet, fantasi och egen läslust*
- *lära sig lyssna*
- *som en del i sänggåendet för att stimulera hans fantasi*

Kommentar från förälder till flicka som läste mindre än 4 gånger per vecka för sitt

barn:

- *”sysselsättning” vid t ex. sjukdom*

Kommentarer från föräldrar till pojkar som läste mindre än 4 gånger per vecka för sitt

barn:

- *det är roligt att läsa med dem*
- *för att barnet ska få avkoppling innan barnet somnar*

Kommentarer från föräldrar till flickor som läste mindre än 1 gång per vecka för sitt

barn:

- *för att hon ville det*
- *för att man trodde att de var intresserade*

Kommentarer från föräldrar till pojkar som läste mindre än 1 gång per vecka för sitt

barn:

- *han tyckte om det och så blev det en lugn stund tillsammans*
- *han ville det och så somnade han*

Vilka personer läste för ert barn i åldern 0-5 år?

- *mamma (12)*
- *pappa (2)*
- *mamma och pappa (36)*
- *mormor (3)*
- *morfar (1)*
- *farfar (2)*
- *dagis (3)*
- *syster / systrar (9)*
- *bror / bröder (2)*

4. 6 Jämförande diskussion

Resultaten av barnens svar på enkätundersökningen visade att 51 % av flickorna kunde läsa jämfört med pojkarnas 25 %. Om man kopplar detta till antalet barn som fick lyssna till högläsning ofta, det vill säga mer än fyra gånger per vecka, visade enkätundersökningen som genomfördes med föräldrarna att 75 % av flickornas föräldrar och 72 % av pojkarnas föräldrar läste dagligen för sin son eller dotter i åldern 0-5 år. En större procentandel föräldrar uppgav alltså att de läste dagligen för sitt barn jämfört med hur många av barnen som kunde läsa. Två av kommentarerna till varför föräldrarna läste dagligen för sitt barn löd: (svar från förälder till flicka) *mysigt (komma ner i varv), rutin, språklig utveckling, kommunikation, ordkunskap*, (svar redovisat från förälder till pojke) *tyckte det var en bra avslutning på dagen*. Endast fem

föräldrar läste mindre än en gång per vecka för sitt barn. Av dessa fem var tre stycken föräldrar till döttrar och de andra två var föräldrar till söner. En av kommentarerna till denna fråga löd: (svar från förälder till pojke) *han tyckte om det och så blev det en lugn stund tillsammans*. På frågan om barnen trodde att deras föräldrar ville att de skulle lära sig läsa innan skolstart svarade 55 % av flickorna och 75 % av pojkarna ja. Även 95 % av flickorna och 75 % av pojkarna svarade att de brukar läsa själva hemma. På frågan varför barnet brukade läsa själv hemma svarade en flicka *för jag tycker det är kul och så lär jag mig mycket*. En pojke svarade *för jag vill bli bättre på att läsa*. En av flickorna som inte brukade läsa själv hemma svarade *vi har svåra böcker hemma*. En av pojkarnas svarade *inte lika kul att läsa där hemma*. Majoriteten av de läskunniga eleverna lärde sig läsa då de var sex år gamla.

4.7 Sammanfattande diskussion

De läsinlärningsmetoder som användes av de tillfrågade lärarna i skolår ett var en blandning av ljudningsmetoden, LTG-metoden samt helordsmetoden. Samtliga lärare uppgav att de till viss del, arbetade med ljudningsmetoden. Detta gjorde ljudningsmetoden till den mest använda. Endast en lärare uppgav att hon såg ett direkt mönster i att flickor lär sig läsa tidigare än pojkar, men ytterligare tre av de tillfrågade lärarna kunde se vissa tecken på detta. Detta stämmer överens med resultatet från vår undersökning som visade att flickorna lärde sig läsa tidigare än pojkarna. All personal i förskolan arbetade mer eller mindre med språkutveckling när barnen gick i sexårsverksamheten. Enkätundersökningen som riktade sig till barnen visade att det, räknat i procent, var dubbelt så många av flickorna som lärt sig läsa jämfört med pojkarna. Majoriteten av alla barn som lärt sig läsa, hade gjort detta när de var sex år gamla. Enkätundersökningen som riktade sig till föräldrarna visade att majoriteten av både flickornas och pojkarnas föräldrar dagligen högläste för sitt barn. Det var alltså en betydligt större andel föräldrar som uppgav att de högläst för sitt barn jämfört med det antal barn som lärt sig läsa. Därför kan vi inte se något direkt samband mellan en stor mängd högläsning och ett barns läsinlärning. Endast fem föräldrar läste mindre än en gång per vecka för sitt barn.

5. Diskussion

Det huvudsakliga syftet med denna studie är att undersöka om det finns genusrelaterade skillnader i barns läsinlärningstakt fram till september månad i skolår ett samt om det finns skillnader i mängden högläsning, i tidig ålder, mellan flickors respektive pojkars föräldrar. Detta för att se om det finns ett samband mellan barnens läsinlärningstakt och högläsning i tidig ålder. Kopplat till det huvudsakliga syftet har även undersökningar av förskolepersonalens förberedande samt lärarnas beredande arbete för barnens läsinlärning genomförts. För att undersöka vårt syfte har litteratur inom ämnet studerats och bearbetats. Vi har också genomfört och sammanställt undersökningar i form av enkäter och intervjuer.

I enkätundersökningen som riktade sig till barnen i skolår ett kom det fram en del intressanta svar. Vid studiens början hade vi uppfattningen av att flickor lär sig läsa tidigare än pojkar och enligt oss blev detta bekräftat i undersökningen. Den visade, att av de 35 tillfrågade flickorna kunde 18 stycken läsa, det vill säga 51 %. Av de 49 tillfrågade pojkarna kunde 12 stycken läsa, alltså endast 25 %. Ytterligare bekräftelse på detta fick vi av de genomförda intervjuerna där fyra av fem lärare i skolår ett ansåg att pojkar var mer omogna än flickor när de började skolan och att detta kanske kunde medföra senare lässtart. Lärare 5, den lärare med kortast erfarenhet inom yrket, tyckte sig se ett mönster i att flickor lär sig läsa tidigare än pojkar. En av lärarna trodde dessutom att flickorna uppmuntras mer till läsning då det anses vara en lugnare sysselsättning. En annan trodde att andra inverkanse faktorer kunde vara att flickorna är mer intresserade av pyssel och i högre grad vill vara duktiga. Steenberg (1997) och Persson (1995) bekräftar att flickor oftast är mer mogna än pojkar vid skolstarten, eftersom synkroniseringen mellan hjärnhalvorna har skett tidigare hos flickor. Författarna menar att skillnaden är så pass stor att det hade gynnat flickorna att börja skolan ett år tidigare än pojkarna. Baserat på forskningen och resultatet från undersökningen kan vi, om det är praktiskt genomförbart, hålla med om att en flexibel skolstart kan vara positiv för det enskilda barnet. Dock kan vi tycka att det i så fall snarare borde vara individanpassat än könsuppdelat, då resultatet visar att det inte enbart är flickor som lärt sig läsa tidigt.

Molloy efter en intervju i Palm (2003) menar att svenskämnet med läsning, litteratur, skrivning med mera kan ses som ett flickämne och att detta ibland skrämmer bort pojkarna från ämnet. I vår studie kunde vi se vissa kopplingar till det författaren påstår. 95 % av de läskunniga flickorna valde att själva läsa hemma medan siffran hos de läskunniga pojkarna låg på 75 %. Liknande siffror fanns att utläsa i att 95 % av flickorna tyckte att det var roligt att läsa jämfört med pojkarnas 75 %. I kommentarerna från barnen uttryckte sig några flickor i

förhållande till att de tyckte det var roligt att läsa med att *man lär sig så mycket när man läser*. Några pojkar hade liknande kommentarer i att *man lär sig jättemycket*. En pojke som tyckte att det var tråkigt att läsa motiverade sitt svar med *det är roligare att vara ute och leka*. Många av lärarna uttryckte sig i intervjuerna att pojkarna hade mer *spring i benen* och att de var mer omogna, kanske är det därför en del pojkar hellre vill leka än läsa. Vi tycker att undersökningen därmed bekräftade att flickorna har en mer positiv attityd till läsning än pojkar. Det är svårt att veta varför det är så, men vi tror att flickornas tidiga mognadsprocess kan spela roll. Detta medför dock inte att svenskämnet automatiskt skall kategoriseras som flickigt. Däremot tror vi att det kan finnas en koppling mellan mognad, som kan innebära ett lugnare beteende, och lugnare aktiviteter så som läsning och skrivning. Som lärare 1 sa i intervjun har pojkar mer *spring i benen* när de börjar skolan, vilket vi förmodar också har ett samband med deras senare mognad. Läraren trodde även att pojkarnas *spring i benen* bidrog till att de har svårare att sätta sig ner och koncentrera sig på läsning. Vi håller med om detta då det krävs en hel del tålamod i läsinläringssituationen. Kopplat till flickors nyss påstådda positiva attityd till läsning, fick vi ur enkäten reda på att betydligt fler personer av det kvinnliga könet läste för barnet i åldern 0 – 5 år jämfört med det manliga könet. Detta tyckte vi var intressant då det verkar som om läsintresset fortfarande är starkast hos det kvinnliga könet, även när de kommer upp i åldrarna.

I enkätundersökningen som riktade sig till barnen kom det fram att större delen av pojkarna trodde att deras föräldrar ville att de skulle lära sig läsa före skolstart, närmare bestämt 75 %. På samma fråga svarade 55 % av flickorna att de trodde att deras föräldrar ville att de skulle lära sig läsa före skolstart. Detta tyckte vi var extra noterbart eftersom det pekar i en annan riktning en del av de andra resultaten. Vår tanke före undersökningen var att flickornas föräldrar, mer än pojkarnas föräldrar, ville att deras döttrar skulle vara duktiga och att detta i sin tur medförde att flickorna började intressera sig tidigt för läsning. Då resultatet efter genomförd undersökning visade på motsatsen började vi fundera över om pojkarna tappar motivationen för läsning eftersom de känner en viss press från föräldrarna. Precis som Bohman Ramsin m.fl (2001) och Fylking (2003) skriver, anser vi att det måste vara lustfyllt och roligt att lära sig läsa. Författarna skriver också om att man skall leka fram språket. Kanske kan det vara så att pojkarna inte upplever riktigt samma glädje i språket då de känner en större press hemifrån än flickorna.

Enligt undersökningen lärde majoriteten av både flickorna och pojkarna sig att läsa då de var sex år gamla, det vill säga 67 % av både flickorna och pojkarna. Vi blev förvånande över detta resultat eftersom förskolepersonalen i intervjuerna uppgav att de inte arbetat särskilt

språkinriktat i sexårsverksamheten. Dock berättade alla fem att de mer eller mindre arbetade med rim och ramsor i förskolan. Vi tycker också att det är viktigt att arbeta med rim och ramsor i förskoleverksamheten, men som Frost (2002) och Bohman Ramsin m. fl (2001) skriver är det viktigt att låta barnen laborera med språket på många olika sätt. Det som vi anser vara motsägelsefullt i detta är att majoriteten av barnen ändå lärde sig läsa då de var sex år, och gick i sexårsverksamheten, trots att majoriteten av förskolepersonalen alltså inte satt språkträningen i fokus. En förklaring till att så pass många av barnen lärde sig läsa då de var sex år, kan vara att den 1-5 årsverksamhet som barnen gick i kanske arbetade mycket med språkträning i olika former. Det är dock inget vi forskat i. Majoriteten av de läskunniga barnen uppgav att de lärt sig läsa på egen hand, det vill säga utan någon annans hjälp. Vi tror, liksom Bettelheim & Zelan (1983) att högläsning i hemmet kan ge en så pass positiv upplevelse av läsning för barnet att det lär sig läsa på egen hand. Detta kan vara ännu en förklaring till varför så många barn lärde sig läsa då de var sex år. I enkätundersökningen som riktade sig till föräldrarna motiverade en förälder till en flicka varför de läste för sin dotter med att *tror allt i språk blir lättare om man läser mycket*. Ytterligare en förklaring till att majoriteten av de läskunniga barnen lärt sig läsa då de var sex år kan vara att författarnas teori om språkträningens stora betydelse kanske inte alltid är nödvändig i den stora mängd de påstår. Det är också intressant att poängtera att det är fler barn som lärt sig läsa då de var fem år jämfört med då de är sju år gamla. Enbart en flicka och en pojke hade lärt sig läsa i sju års ålder trots att skolan hade startat och den riktiga läsinläringen hade påbörjats. Vi tror att detta kan bero på att de barn som var mogna för att börja läsa redan har klarat det på egen hand, medan de barn som inte var riktigt mogna behövde ytterligare tid och hjälp.

När vi granskat resultatet ställde vi oss frågan om barnen verkligen hade en uppfattning om i vilken ålder de lärde sig läsa. Endast 30 av 84 barn kunde läsa då undersökningen genomfördes, och vi undrade därför om majoriteten av dessa barn verkligen lärt sig läsa då de var sex år gamla. Detta eftersom majoriteten av alla de tillfrågade barnen inte hade lärt sig läsa efter en månad i skolan. Klyftan mellan läskunniga och läsokunniga kändes därför väldigt stor.

Resultatet från enkätundersökningen för föräldrarna visade att 45 % av flickornas föräldrar och 40 % av pojkarnas föräldrar dagligen läste för sitt barn i åldrarna 0-5 år. Vi tyckte att det var intressant att se att så pass många av både flickornas och pojkarnas föräldrar läste ofta för sitt barn. Intressant var också att pojkarna fick så mycket högläsning hemifrån trots den lägre andelen läskunniga pojkar. Det var också anmärkningsvärt att både föräldrarna till flickorna och pojkarna verkade ha ungefär lika stort intresse i att läsa för sina barn. En av pojkarnas

föräldrar svarade, på frågan varför de läste för sitt barn, att *barnets språkutveckling kan främjas av högläsning*. Föräldern verkade medveten om att högläsningen kunde gynna barnets språkutveckling och precis som Høien & Lundberg (1990) och Frost (2002) skriver kan högläsningen bidra till symbolkännedom och ett upptäckande av språket. Utöver detta skriver Frost (2002) att högläsningssituationen skapar en gemenskap mellan barnet och den vuxne. Detta hade även en av flickornas föräldrar tyckt då de uttryckte att högläsning är *en bra stund för samvaro*. Som vi konstaterat var läskvoten ungefär densamma hos både flickornas och pojkarnas föräldrar, som läste ofta för sina barn. Detsamma gällde även de föräldrar som läste mer sällan för sitt barn. Siffrorna visade att 25 % av flickornas föräldrar och 28 % av pojkarnas föräldrar läste mindre än fyra gånger per vecka för sitt barn.

75 % av föräldrarna till flickorna uppgav att de högläste mer än fyra gånger per vecka för sitt barn, vilket vi tyckte kan betecknas som ofta. Som vi nämnt innan hade 51 % av flickorna lärt sig läsa när undersökningen genomfördes. De flesta av de författare vi studerat, exempelvis Frost (2002), Høien & Lundberg (1990), Norberg (2003), menar att mycket högläsning gynnar barnets språkutveckling och att det kan leda till en god läsutveckling. Vad gällde pojkarnas föräldrar uppgav 72 % av dem att de läste mer än fyra gånger per vecka, vilket vi även här anser vara mycket. Resultatet från pojkarnas svar visade, som vi även tidigare nämnt, att endast 25 % av dem kunde läsa när undersökningen genomfördes. Parallellerna vi kunde dra av att 75 % av flickorna hade mycket högläsning i hemmet och att det ”endast” var 51 % av flickorna som lärt sig läsa var att högläsningen kanske inte har lika stor, gynnande effekt som vi tidigare trott. Resultaten för pojkarna visade ännu tydligare skillnader mellan antalet föräldrar som uppgav att de läst ofta för sitt barn (72 %) och det antal pojkar som lärt sig läsa (25 %). Taube (1995) menar att de barn som inte får lyssna till högläsning hemma också är de barn som har godast läsförmåga. Författaren skriver att det är de svaga barnen som stannar kvar i högläsningen medan de starka barnen läser själva. Vi tror att högläsningen kanske har verkat stagnerande för de barn som har en senare lässtart. Istället för att utveckla sin egen läsning kan de ha stannat kvar i högläsningen.

Ur intervjuerna med lärarna kom det fram att samtliga lärare blandade olika läsinlärningsmetoder. Alla fem lärare använde sig av ljudningsmetoden, och fyra av fem lärare använde sig också av LTG-metoden och helordsmetoden. Persson (1995) påpekar att det är viktigt för inläringen att man kombinerar olika metoder, främst helords- och ljudningsmetoden. Vi anser att lärarna verkade vara medvetna om barnens språkinläring eftersom de försökte variera sin undervisning och blanda metoder för att uppnå bästa resultat. Precis som Alleklev & Lindvall (2000) skriver är en varierad undervisning viktig för att få

barnen intresserade av läsning. Utifrån resultatet av enkätundersökningen på barnen kunde vi se att större delen av de läskunniga barnen tyckte att det var roligt att läsa. Dessutom läste majoriteten av de läskunniga barnen själva hemma, vilket vi tolkar som att de är intresserade av läsning. Utan att förringa lärarnas insats menar vi att de kanske inte haft så stor inverkan på barnets läsintresse i nuläget. Detta baserar vi på att det endast är två elever som lärt sig läsa vid sju års ålder.

Vi anser att vidare forskning inom området kan betraktas som nödvändigt då våra undersökningar tydligt visar på att flickor lär sig läsa tidigare än pojkar, åtminstone bland de barn vi undersökt. Vi tror att vår studie innehar en hög sannolikhetsgrad eftersom undersökningen genomfördes på 84 barn. Om vidare forskning visar på samma resultat anser vi att skolan kanske bör bli mer flexibel i sin skolstart. Detta ser vi inte enbart ur ett genusperspektiv utan snarare ur ett individanpassat perspektiv. Även forskning visar på intellektuella skillnader mellan både könen och individer och detta är ytterligare en faktor som bör tas i beaktning vid en utveckling av skolan.

6. Slutsatser

Det huvudsakliga syftet med vår studie var att undersöka om det fanns skillnader i läsinlärningstakten mellan flickor och pojkar. Resultatet efter avslutad studie visade att det fanns skillnader i läsinlärningstakten, åtminstone hos de barn vi undersökt. Flickorna lärde sig läsa tidigare än pojkarna. Syftet med studien var också att undersöka om det fanns skillnader i mängden högläsning mellan flickornas och pojkarnas föräldrar och om detta kan kopplas samman med barnens läsinlärningstakt. Vår studie visade att högläsningens mängd låg på ungefär samma nivå hos både flickornas och pojkarnas föräldrar. Vi kunde inte se något samband mellan den stora mängd högläsning som barnen fått och deras läsinlärningstakt. Resultatet visade istället att en betydligt större andel föräldrar läste för sina barn jämfört med hur många barn som i realiteten lärt sig att läsa. Beträffande förskolepersonalens förberedande och lärarnas beredande arbete visade resultaten att samtliga förskolepersonaler till viss del arbetade läsförberedande, oftast med rim och ramsor. Lärarna däremot arbetade på ett mycket varierat sätt med läsinlärning i skolår ett.

Sammanfattning

Det huvudsakliga syftet med denna studie är att undersöka om det finns genusrelaterade skillnader i barns läsinlärningstakt fram till september månad i skolår ett samt om det finns skillnader i mängden högläsning, i tidig ålder, mellan flickors respektive pojkars föräldrar. Detta för att se om det finns ett samband mellan barnens läsinlärningstakt och högläsning i tidig ålder. Kopplat till det huvudsakliga syftet har även undersökningar av förskolepersonalens förberedande samt lärarnas beredande arbete för barnens läsinlärning genomförts.

I det inledande kapitlet presenterades forskning inom ämnena förskolan, läsinlärning, könsskillnader och språkstimulans. Här kom det fram forskning som pekade på olika riktningar inom de särskilda avsnitten. Vidare följde en metod- och materialdel där de fyra respondentgrupperna bestående av fem kvinnliga lärare i skolår ett, elever till lärarna i skolår ett, föräldrar till barnen i skolår ett samt fem kvinnliga förskolepersonaler i de sexårsverksamheter där barnen i skolår ett tidigare gått, presenterades. De fem lärarna i skolår ett och de fem förskolepersonaler intervjuades och barnen och deras föräldrar deltog i vars en enkätundersökning som presenterades och motiverades i detta kapitel. I resultatdelen visades sedan vad undersökningarna gett. Ur intervjuerna med lärarna i skolår ett kunde vi utläsa att alla lärare arbetade på ett varierat sätt och att de blandade olika läsinlärningsmetoder. Här kom det även fram att endast en av de fem tillfrågade lärarna tyckte sig kunna se ett mönster i att flickor lär sig läsa tidigare än pojkar. Intervjuerna med förskolepersonalen visade att samtliga fem hade arbetat, mer eller mindre, med språkträning i form av rim och ramsor. Enkätundersökningen för barnen i skolår ett visade exempelvis att fler flickor än pojkar hade lärt sig läsa. I enkätundersökningen för föräldrarna kom det fram att en stor andel av föräldrarna läste dagligen eller mycket ofta för sitt barn. I nästkommande kapitel diskuterades och sammanlänkades forskning, resultat och våra egna tankar. Studien avslutades med en presentation av de slutsatser vi kommit fram till efter genomförd undersökning. En av slutsatserna vi kom fram till var att, bland de barn vi undersökt lärde sig flickorna att läsa tidigare än pojkarna. En annan slutsats var att en betydligt större andel föräldrar läste dagligen eller ofta för sitt barn, jämfört med den andel barn som lärt sig läsa. Detta visade på att det inte fanns något större samband mellan en stor mängd högläsning och barns tidiga läsinlärning.

Källförteckning

Alleklev, B. & Lindvall, L. (2000) *Listiga räven: läsinlärning genom skönlitteratur* Falun: En bok för alla AB

Arnqvist, A. (1993) *Barns språkutveckling* Lund: Studentlitteratur

Bettelheim, B. & Zelan, K. (1983) *Lära sig läsa: barns behov av mening* Stockholm: Almqvist och Wiksell Förlag AB

Bohman Ramsin, K., Edenberg Ejderhov, E., Lutteman, K., Weiner Ahlström, S. (2001) *Mening med orden* Solna: Ekelunds förlag AB

Bjurwill, C. (2001) *A, B, C och D. Vägledning för studenter som skriver akademiska uppsatser* Lund: Studentlitteratur

Eneskär, B., Johansson, J., Svensson, A-K. (1989) *Läsutveckling. Svenska i skolan.* Stockholm: Utbildningsförlaget

Frost, J. (2002) *Läsundervisning: praktik och teorier* Stockholm: Natur och kultur

Fylking, E. (2003) Norberg, I (Red) *Läslust och lättläst* Lund: Bibliotekstjänst AB

Høien, T. & Lundberg, I. (1990) *Läsning och lässvårigheter* Stockholm: Natur och Kultur

Kullberg, G. (1996) *Etnografi i klassrummet* Lund: Studentlitteratur

Kärrby, G. (1987) Dahlgren, H. m.fl (Red) *Barnets väg genom förskola, skola och in i vuxenlivet* Lund: Studentlitteratur

Körling, A-M. (2003) Norberg, I. (Red) *Läslust och lättläst* Lund: Bibliotekstjänst AB

Larsen, S. & Parlenvi, P. (1982) *Barns liv och läsning: läsprocessen i ny belysning* Malmö: Liber

Leimar, U. (1974) *LTG- Läsning på talets grund* Lund: Liber

Lenz Taguchi, H. (2003) "Det finns inga naturliga kön" i *Pedagogiska magasinet* (2003) nr 4

Läroplanen för förskolan (1998) i *Lärarens handbok*, Lärarförbundet

Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (1994) i *Lärarens handbok*, Lärarförbundet

Norberg, I. (2003) Norberg, I. (Red) *Läslust och lättläst* Lund: Bibliotekstjänst AB

Patel, R. & Davidsson, B. (2003) *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning* Lund: Studentlitteratur

Palm, M. (2003) "Flickorna börjar göra motstånd" i *Pedagogiska magasinet* (2003) nr 4

- Persson, S. (1995) *Flexibel skolstart för 6-åringar* Lund: Studentlitteratur
- Smith, F. (1997) *Läsning* Stockholm: Liber
- Steenberg, A. (1997) *Flickor och pojkar i samma skola* Solna: Ekelunds förlag AB
- Svensson, A-K. (1998) *Barnet, språket och miljön: från ord till mening* Lund: Studentlitteratur
- Söderbergh, R. (1979) i Persson, S. (1995) *Flexibel skolstart för 6-åringar* Lund: Studentlitteratur
- Taube, K. (1987) *Läsinlärning och självförtroende* Stockholm: Rabén & Sjögren
- Taube, K. (1995) *Hur i all världen läser svenska elever?: en jämförande undersökning av barns läsning i 31 länder* Stockholm: Liber
- Thorlund, A. (1996) *Nu har du fel, lillebror!* Stockholm: Rabén & Sjögren
- Trost, J. (1993) *Kvalitativa intervjuer* Lund: Studentlitteratur
- Trost, J. (2001) *Enkätboken* Lund: Studentlitteratur
- Åge, L. (1995) *Leka, läsa, skriva : en handbok om tidig läsning* Solna: Ekelunds förlag AB

Bilaga 1 Enkätundersökning till barnen

Flicka

Pojke

1. I vilken månad fyller du år?

2. Kan du läsa?

3. Hur gammal var du när du lärde dig läsa?

4a. Ville din mamma och pappa att du skulle lära dig läsa innan du började skolan?

4b. Varför ville dem det?

5. Vem lärde dig läsa?

6a. Brukar du själv läsa hemma?

6b. Varför / varför inte?

7. Tycker du att det är lätt eller svårt att läsa?

8a. Tycker du att det är roligt eller tråkigt att läsa?

8b. Varför tycker du det är roligt/tråkigt?

Ja Nej

5 år 6 år 7 år

Ja Nej Vet ej

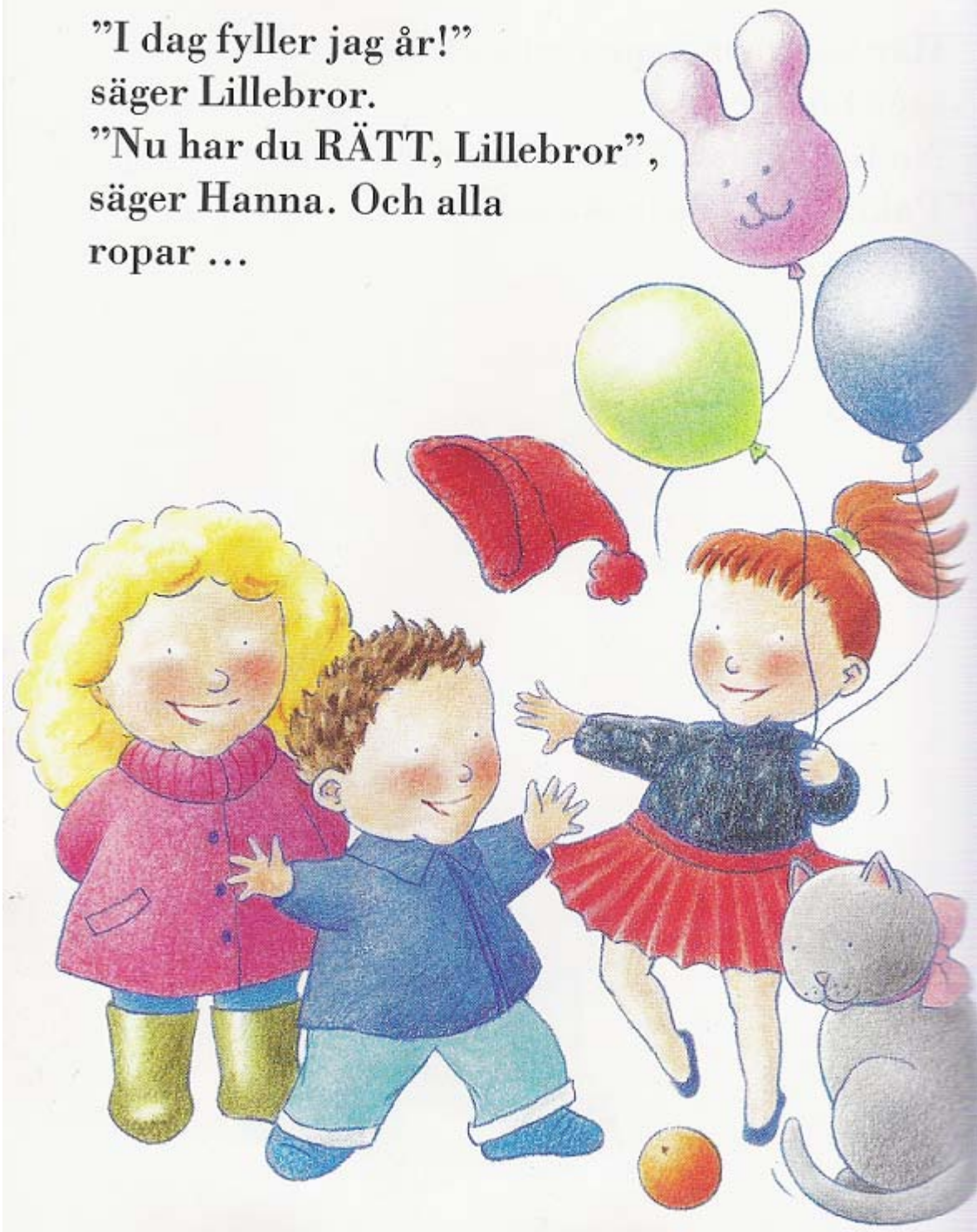
Ja Nej

Lätt Svårt

Roligt Tråkigt

Bilaga 2 Utdrag ur Thorlund (1996)

”I dag fyller jag år!”
säger Lillebror.
”Nu har du RÄTT, Lillebror”,
säger Hanna. Och alla
ropar ...

Bilaga 3 Enkätundersökning till föräldrarna

Enkätundersökning

Hej alla föräldrar till barn i skolår ett!

Vi är två lärarstuderande som just nu är i full gång med vårt examensarbete. Arbetet grundas på studier om flickor och pojkars läsutveckling. Vi undersöker också om högläsning påverkar barnets läsning. Vi skulle därför bli väldigt tacksamma om ni ville fylla i denna enkätundersökning och lämna den till er son/dotter fortast möjligast. Ni är självklart anonyma och era svar kommer endast att användas i vårt studiesyfte.

Vår dotter går i skolår ett

Vår son går i skolår ett

Hur ofta (ungefär) läste ni för ert barn i åldern 0-5 år?

Varför läste ni för ert barn?

Vilka personer läste för ert barn i denna ålder? (Ange gärna bror eller syster istället för syskon om så är fallet.)

Tack för att ni tog er tid att hjälpa oss!
Med vänliga hälsningar

Charlotte Andersson
Tel.0413-10646 eller 070-5192100
charlotte.andersson0003@stud.hkr.se
Kristianstad högskola

Josefine Gymark
Tel. 0413-22424 eller 070-4683362
josefine.gymark0001@stud.hkr.se
Kristianstad högskola